

08.05.2008. likums "Jaunatnes likums" ("LV", 82 (3866), 28.05.2008.) [spēkā ar 01.01.2009.] ar grozījumiem:

- 12.06.2009. likums ("LV", 100 (4086), 30.06.2009.) [spēkā ar 01.07.2009.]
- 30.09.2010. likums ("LV", 166 (4358), 20.10.2010.) [spēkā ar 03.11.2010.]

Redakcijas: [01.01.2009] [01.07.2009] [03.11.2010] [**01.01.2011**]

Redakcija uz 01.01.2011.

Saeima ir pieņēmusi un Valsts prezidents izsludina šādu likumu:

Jaunatnes likums

1.pants. Likuma mērķis

Likuma mērķis ir uzlabot jauniešu — personu vecumā no 13 līdz 25 gadiem — dzīves kvalitāti, veicinot viņu iniciatīvas, darba tikumu un patriotismu, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī atbalstot darbu ar jaunatni.

(30.09.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

2.pants. Likuma darbības joma

(1) Likums nosaka jaunatnes politikas īstenošanā iesaistītās personas un to kompetenci šīs politikas nozarē, jauniešu līdzdalību jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā, kā arī pamatprincipus finansējuma piešķiršanai jauniešu iniciatīvām, līdzdalībai lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē un darbam ar jaunatni.

(2) Šā likuma izpratnē darbs ar jaunatni ir uz jauniešiem orientēts plānotu praktisku pasākumu kopums, kas nodrošina jaunatnes politikas īstenošanu, jauniešu vērtīborientācijas veidošanos un vispārcilvēcisko vērtību nostiprināšanos.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.09.2010. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

2.¹ pants. Jaunatnes politika un darbs ar jaunatni

(1) Jaunatnes politika ir visās valsts politikas jomās īstenojamu mērķtiecīgu darbību kopums, kas veicina jauniešu pilnvērtīgu un vispusīgu attīstību, iekļaušanos sabiedrībā un dzīves kvalitātes uzlabošanos.

(2) Valsts jaunatnes politiku īsteno valsts pārvaldes iestādes un pašvaldību iestādes atbilstoši savai kompetencei, kā arī jaunatnes organizācijas un citas fiziskās un juridiskās personas saskaņā ar līgumu.

(3) Pamatuzdevumi darbā ar jaunatni ir šādi:

- 1) atbalstīt un veicināt jauniešu iniciatīvas, radot labvēlīgus apstākļus viņu intelektuālajai un radošajai attīstībai;
- 2) nodrošināt jauniešiem iespēju iegūt dzīvei nepieciešamās prasmes, zināšanas un kompetences neformālās izglītības ceļā;
- 3) nodrošināt jauniešiem iespēju lietderīgi izmantot brīvo laiku;
- 4) nodrošināt jauniešiem viņu attīstības vajadzībām atbilstošas informācijas pieejamību.

(4) Jaunatnes politikas pamatprincipi ir šādi:

- 1) līdzdalības princips — nodrošināt jauniešiem iespēju iesaistīties jaunatnes politiku ietekmējošu lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas;
- 2) informācijas pieejamības princips — sekmēt jauniešu nodrošināšanu ar viņu attīstības vajadzībām atbilstošu informāciju;
- 3) vienlīdzīgu iespēju princips — nodrošināt jauniešiem iespēju bez jebkādas diskriminācijas aktīvi piedalīties sabiedriskās, politiskās, kultūras un ekonomiskās dzīves aktivitātēs;
- 4) jauniešu interešu ievērošanas princips — risinot ar jaunatni saistītus jautājumus, izvērtēt jauniešu intereses, tiesības, vajadzības un iespējas;
- 5) labvēlīgu ekonomisko priekšnosacījumu princips — veicināt tādu apstākļu veidošanos, kuros jauniešiem ir iespēja būt ekonomiski patstāvīgiem Latvijas iedzīvotājiem;
- 6) jauniešu integrācijas princips — veicināt starpkultūru dialogu visos jaunatnes politikas izstrādes un īstenošanas posmos;
- 7) mobilitātes un starptautiskās sadarbības princips — nodrošināt jauniešiem iespēju būt mobiliem, apgūt zināšanas un prasmes ārpus viņu dzīvesvietas un veicināt citu valstu ieteikumu, kā arī labās prakses apmaiņu un ieviešanu Latvijas jaunatnes politikā.

(30.09.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

3.pants. Valsts pārvaldes iestāžu kompetence jaunatnes politikas nozarē

(1) Izglītības un zinātnes ministrija nodrošina vienotas valsts politikas izstrādi jaunatnes politikas nozarē un tās koordinētu īstenošanu, tādējādi uzturot pasākumu sistēmu darbam ar jaunatni. Izglītības un zinātnes ministrija:

- 1) veicina jaunatnes politikas īstenošanā iesaistīto institūciju sadarbību un darbības saskaņotību jaunatnes politikas nozarē valsts mērogā;
- 2) nodrošina pašvaldību darbu ar jaunatni plānošanas, īstenošanas un novērtēšanas metodisko vadību;
- 3) koordinē un organizē darbā ar jaunatni iesaistīto personu apmācību un pieredzes apmaiņu;
- 4) attīsta starptautisko sadarbību jaunatnes politikas nozarē;
- 5) rūpējas par to, lai jauniešiem un darbā ar jaunatni iesaistītajām personām būtu pieejama informācija par jauniešu tiesībām, pienākumiem, iespējām un atbildību.

(2) Valsts pārvaldes iestādes, atbilstoši savai kompetencei īstenojot jaunatnes politiku, izvērtē attiecīgās nozares politikas ietekmi uz jaunatni.

(3) Valsts pārvaldes iestādes savā darbībā nodrošina jaunatnes organizācijām iespēju iesaistīties jaunatnes politiku ietekmējošu lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas.

(4) Izglītības un zinātnes ministrs apstiprina ikgadējo jaunatnes politikas valsts programmu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009. un 30.09.2010. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

4.pants. Jaunatnes konsultatīvā padome

(1) Jaunatnes konsultatīvā padome ir Ministru kabineta izveidota padomdevēja institūcija, kuras mērķis ir veicināt saskaņotas jaunatnes politikas izstrādi un īstenošanu, kā arī jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē.

(2) Jaunatnes konsultatīvās padomes sastāvā iekļauj valsts pārvaldes, pašvaldību un jaunatnes organizāciju deleģētus pārstāvjus. Jaunatnes organizāciju deleģētie pārstāvji veido vismaz pusi no Jaunatnes konsultatīvās padomes sastāva.

(3) Jaunatnes konsultatīvās padomes nolikumu apstiprina Ministru kabinets.

5.pants. Pašvaldības kompetence jaunatnes politikas nozarē

(1) Pašvaldība, pildot savas funkcijas, veic darbu ar jaunatni, ievērojot jaunatnes politikas pamatprincipus un valsts jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus. Pašvaldība plāno darbu ar jaunatni, izstrādājot pašvaldības jaunatnes politikas attīstības plānošanas dokumentus. Pašvaldība nodrošina institucionālu sistēmu darbam ar jaunatni.

(2) Pašvaldība, izveidojot institucionālu sistēmu darbam ar jaunatni, ir tiesīga:

1) noteikt par darbu ar jaunatni atbildīgo pašvaldības institūciju;

2) pieņemt darbā jaunatnes lietu speciālistu — personu, kas plāno, veic un koordinē darbu ar jaunatni;

3) izveidot jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju, kas veicina pašvaldības darbu ar jaunatni plānošanu un īstenošanu, kā arī jauniešu līdzdalību lēmumu pieņemšanā;

4) izveidot jauniešu centru, kura mērķis ir veicināt pašvaldības jauniešu iniciatīvas, līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē;

5) izveidot jauniešu domi, kas sekmē pašvaldības jauniešu sadarbību, pieredzes apmaiņu un iniciatīvas darbā ar jaunatni;

6) paredzēt citu kārtību, kādā veicams darbs ar jaunatni.

(3) Pašvaldība nodrošina jaunatnes organizācijām un jauniešu iniciatīvu grupām (neformālas un neregistrētas iniciatīvu grupas, interešu apvienības) iespēju iesaistīties jaunatnes politiku ietekmējošu pašvaldības lēmumu apspriešanā pirms to pieņemšanas.

(4) Ja pašvaldībā darbu ar jaunatni nodrošina jaunatnes lietu speciālists, viņš ir apmācāms Ministru kabineta noteiktajā kārtībā.

(5) Ja pašvaldība izveido jaunatnes lietu konsultatīvo komisiju, tās sastāvā iekļauj pašvaldības speciālistus, kuri veic darbu ar jaunatni. Pašvaldības jaunatnes lietu konsultatīvajā komisijā, ja

nepieciešams, iesaista jauniešu domes, jaunatnes organizāciju, jauniešu iniciatīvu grupu vai citu tādu biedrību un nodibinājumu pārstāvjus, kas veic darbu ar jaunatni. Jaunatnes lietu konsultatīvās komisijas pamatuzdevumi ir šādi:

- 1) veicināt pašvaldības iestāžu un struktūrvienību sadarbību jautājumos, kas attiecas uz jauniešiem;
- 2) apkopot un analizēt informāciju par pašvaldības jauniešu problēmām, vajadzībām un interesēm;
- 3) izstrādāt un iesniegt pašvaldībai priekšlikumus par to, kā veicams pašvaldības darbs ar jaunatni un kā pilnveidojama valsts jaunatnes politika;
- 4) izstrādāt priekšlikumus jauniešu iesaistīšanai politiskās, ekonomiskās, sociālās un kultūras dzīves, kā arī vides aizsardzības aktivitātēs;
- 5) izstrādāt priekšlikumus jauniešu līdzdalības un iniciatīvu īstenošanas atbalstam;
- 6) sniegt pašvaldības vadībai ieteikumus par finanšu plānošanu darbam ar jaunatni.

(6) Ja pašvaldība izveido jauniešu domi, tās sastāvā iekļauj izglītojamo pašpārvalžu, jauniešu iniciatīvu grupu un jaunatnes organizāciju pārstāvjus. Pašvaldības jauniešu domes pamatuzdevumi ir šādi:

- 1) piedalīties jauniešu interešu un vajadzību izpētē un analizēšanā, izstrādāt priekšlikumus pašvaldības jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanai;
- 2) veicināt pašvaldības jauniešu sadarbību un pieredzes apmaiņu;
- 3) veicināt jauniešu sadarbību ar pašvaldību, citām jauniešu domēm, institūcijām un organizācijām;
- 4) līdzdarboties pašvaldības organizētajos pasākumos;
- 5) izplatīt informāciju par jauniešiem piedāvātajām iespējām;
- 6) iesaistīties pašvaldības darbā ar jaunatni un tā ietvaros organizētajos pasākumos, projektos un programmās.

(7) Ja pašvaldība izveido jauniešu centru, kas ir pašvaldības iestāde vai pašvaldības iestādes struktūrvienība, šis centrs veic darbu ar jaunatni atbilstoši šā likuma 2.¹ panta trešajā daļā noteiktajiem pamatuzdevumiem, nodrošinot:

- 1) neformālās izglītības pasākumu, projektu un programmu īstenošanu;
- 2) jauniešu iesaistīšanu jaunatnes organizācijās vai jauniešu iniciatīvu grupās un brīvprātīgajā darbā;
- 3) sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu iekļaušanu vienaudžu vidē;
- 4) starpkultūru dialogu jauniešu mērķauditorijā;
- 5) konsultācijas jauniešiem par viņiem aktuālām tēmām;
- 6) jauniešu iesaistīšanos pašvaldības darbā ar jaunatni un tā ietvaros organizētajos pasākumos, projektos un programmās;
- 7) citu uzdevumu izpildi atbilstoši pašvaldības kompetencei jaunatnes politikas nozarē.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.09.2010. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

5.¹ pants. Plānošanas reģionu kompetence jaunatnes politikas nozarē

Plānošanas reģioni plāno attiecīgo pašvaldību darbu ar jaunatni attīstību un sadarbību šajā jomā.

(30.09.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

6.pants. Jaunatnes organizācija un jaunatnes organizāciju saraksts

(1) Jaunatnes organizācija ir Biedrību un nodibinājumu reģistrā reģistrēta un jaunatnes organizāciju sarakstā ierakstīta biedrība. Biedrību ieraksta jaunatnes organizāciju sarakstā, ja tā atbilst visiem šādiem kritērijiem:

- 1) viens no biedrības statūtos noteiktajiem darbības mērķiem ir veicināt jauniešu iniciatīvas un līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē;
- 2) biedrība veic darbu ar jaunatni, un biedrības statūtos noteiktie darbības uzdevumi atbilst vismaz trim šā likuma 2.¹ panta trešajā daļā noteiktajiem pamatuzdevumiem;
- 3) biedrībā vismaz divas trešdaļas biedru ir bērni un jaunieši vai arī vairākas biedrības, kurās kopā vismaz divas trešdaļas biedru ir bērni un jaunieši;
- 4) biedrības valdē ir nodrošināta jauniešu līdzdalība, un šīs līdzdalības kārtība noteikta biedrības statūtos.

(2) Kārtību, kādā jaunatnes organizācijas ierakstāmas jaunatnes organizāciju sarakstā, un tajā iekļaujamās ziņas nosaka Ministru kabinets. Jaunatnes organizāciju saraksta turētāja ir Izglītības un zinātnes ministrija.

(30.09.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 03.11.2010. Panta jaunā redakcija stājas spēkā 01.01.2011. Sk. Pārejas noteikumu)

7.pants. Jauniešu līdzdalība jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā

Jauniešiem ir tiesības līdzdarboties jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā:

- 1) iesaistoties neformālās izglītības iegūšanā un sniegšanā un veicot brīvprātīgo darbu;
- 2) darbojoties izglītības iestāžu pašpārvaldēs;
- 3) izstrādājot un īstenojot projektus, kā arī citas iniciatīvas;
- 4) piedaloties jaunatnes organizāciju, kā arī citu biedrību un nodibinājumu darbībā;
- 5) iesaistoties jaunatnes politiku ietekmējošu valsts un pašvaldību lēmumu pieņemšanas procesā;
- 6) iesaistoties citās aktivitātēs, kas vērstas uz jauniešu līdzdalības veicināšanu jaunatnes politikas izstrādē un īstenošanā.

8.pants. Brīvā laika lietderīga izmantošana

(1) Valsts un pašvaldības veicina jauniešu darba tikumu un patriotismu, neformālo izglītību, brīvprātīgo darbu, fiziskās aktivitātes un iesaistīšanos kultūras dzīvē kā būtiskus brīvā laika lietderīgas izmantošanas veidus.

(2) Neformālā izglītība papildina formālo izglītību; neformālās izglītības mērķis ir sniegt zināšanas,

veidot prasmes, iemaņas un attieksmes, kā arī veicināt jauniešu vispusīgu attīstību un aktīvu līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē.

(3) Valsts un pašvaldības pēc iespējas atbalsta jauniešu brīvā laika lietderīgai izmantošanai nepieciešamās vides attiecīgu pielāgošanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.09.2010. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

9.pants. Jauniešu brīvprātīgais darbs

(1) Jauniešu brīvprātīgais darbs ir orientēts uz sabiedriskā labuma darbību un veicina viņu zināšanu, prasmju, iemaņu un attieksmju attīstību, kā arī brīvā laika lietderīgu izmantošanu.

(2) Jaunietis veic brīvprātīgo darbu bez atlīdzības, nestājoties ar brīvprātīgā darba organizētāju darba tiesiskajās attiecībās.

(3) Jauniešu brīvprātīgo darbu nedrīkst izmantot brīvprātīgā darba organizētāja vai trešās personas peļņas gūšanas nolūkā.

(4) Uz jauniešu brīvprātīgo darbu attiecināmi darba tiesiskās attiecības regulējošos normatīvajos aktos noteiktie aizliegumi un ierobežojumi.

10.pants. Jauniešu brīvprātīgā darba organizēšana

(1) Jauniešu brīvprātīgo darbu var organizēt biedrības un nodibinājumi, kā arī valsts un pašvaldību iestādes.

(2) Jauniešu brīvprātīgā darba organizētājs:

1) atbild par drošiem un jaunieša veselībai nekaitīgiem brīvprātīgā darba apstākļiem;

2) pēc jaunieša pieprasījuma izsniedz rakstveida apliecinājumu par brīvprātīgajā darbā pavadīto laiku, pienākumiem, iegūtajām zināšanām, prasmēm un iemaņām;

3) ir tiesīgs pieprasīt, lai jaunietis, uzsākot brīvprātīgo darbu, uzrāda ārsta izsniegtu izziņu par savu veselības stāvokli, tādējādi pārliecinoties par jaunieša piemērotību paredzētajam brīvprātīgajam darbam.

(3) Pēc brīvprātīgā darba organizētāja vai jaunieša paša iniciatīvas par brīvprātīgo darbu slēdzams rakstveida līgums, norādot veicamo darbu un tā izpildes termiņu.

11.pants. Jauniešu komercdarbības un nodarbinātības veicināšana

Valsts veicina jauniešu komercdarbību un nodarbinātību, it īpaši:

1) jauniešu apmācību komercdarbības uzsākšanas jautājumos;

2) atbalstu jauniešu komercdarbības uzsākšanai;

3) atbalstu jauniešu, īpaši sociālās atstumtības riskam pakļauto jauniešu, nodarbinātības veicināšanas projektiem.

12.pants. Finansējuma piešķiršana

(1) Valsts budžeta finansējumu, kas paredzēts, lai veicinātu jauniešu iniciatīvas un līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī darbam ar jaunatni, piešķir atklātā konkursā.

(2) Tiesības saņemt valsts budžeta finansējumu, kas paredzēts projektiem, kuru mērķis ir veicināt jauniešu iniciatīvas un līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, kā arī projektiem darbam ar jaunatni, ir jaunatnes organizācijām.

(3) Valsts budžeta finansējuma saņēmējs var būt arī pašvaldība un biedrība vai nodibinājums, kura projekts ir orientēts uz darbu ar jaunatni.

(4) Jaunatnes organizācijām ir tiesības saņemt valsts budžeta finansējumu arī šo organizāciju darbības atbalsta projektiem, ja tās atbilst visiem šādiem kritērijiem:

1) *(izslēgts ar 30.09.2010. likumu);*

2) jaunatnes organizācija veic darbu ar jaunatni atbilstoši ikgadējam jaunatnes politikas prioritātēm;

3) jaunatnes organizācijas darbības ilgums, veicot darbu ar jaunatni, nav mazāks par trim gadiem;

4) jaunatnes organizācija ir sabiedriskā labuma organizācija;

5) jaunatnes organizācija nodrošina līdzfinansējumu projekta īstenošanai, kas var izpausties arī kā ieguldījums natūrā vai brīvprātīgs darbs.

(4¹) Jaunatnes organizācijas darbības atbalstam saskaņā ar šā panta ceturto daļu organizējams atsevišķs atklāts projektu konkurss, ja jaunatnes organizācijā ir apvienojušies ne mazāk kā 500 biedru vai apvienojušās jaunatnes organizācijas, kuru kopējais biedru skaits nav mazāks par 500 un kuras veic darbu ar jaunatni vismaz trijos plānošanas reģionos atbilstoši ikgadējam jaunatnes politikas prioritātēm.

(5) Kārtību, kādā piešķir valsts budžeta finansējumu, kas paredzēts, lai veicinātu jauniešu iniciatīvas un līdzdalību lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē, darbam ar jaunatni un jaunatnes organizāciju darbības atbalstam, kā arī atbalstīto projektu administrēšanas un uzraudzības kārtību un pieļaujamo projekta iesniedzēja līdzfinansējuma — kas var izpausties arī kā ieguldījums natūrā vai brīvprātīgs darbs — likmi, nosaka Ministru kabinets.

(6) Lēmumu par finansējuma piešķiršanu projektu īstenošanai Eiropas Savienības jaunatnes neformālās izglītības programmu ietvaros pieņem, kā arī atbalstīto projektu administrēšanu un uzraudzību nodrošina saskaņā ar Eiropas Komisijas noteikto kārtību.

(7) Pašvaldība var atbalstīt jauniešu iniciatīvas konkursa kārtībā un finansēt jaunatnes organizāciju un jauniešu iniciatīvu grupu projektus pašas noteiktajā kārtībā un apjomā.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 30.09.2010. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2010. Grozījumi ceturtais daļas 5.punktā un piektajā daļā stājas spēkā 01.01.2011. Sk. Pārejas noteikumu)

13.pants. Valsts pārvaldes iestāžu uzdevumu deleģēšana

Izglītības un zinātnes ministrija, noslēdzot līgumu, var deleģēt pārvaldes uzdevumu veikšanu privātpersonām, tajā skaitā biedrībām un nodibinājumiem, lai efektīvi īstenotu pasākumu sistēmu darbam ar jaunatni. Minēto pārvaldes uzdevumu deleģējums var ietvert administratīvo aktu izdošanu saistībā ar šā likuma 12.panta pirmajā daļā minēto atklātu projektu konkursu organizēšanu.

(Ar grozījumiem, kas izdarīti ar 12.06.2009. un 30.09.2010. likumu, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

Pārejas noteikums

(30.09.2010. likuma redakcijā, kas stājas spēkā 03.11.2010.)

Šā likuma grozījumi attiecībā uz 6.panta izteikšanu jaunā redakcijā, 12.panta ceturtais daļas 5.punkta

un piektās daļas papildināšanu stājas spēkā 2011.gada 1.janvārī.

Likums stājas spēkā 2009.gada 1.janvārī.

Likums Saeimā pieņemts 2008.gada 8.maijā.

Valsts prezidents V.Zatlers

Rīgā 2008.gada 28.maijā